

УДК [339.9:004.738.5]:336.74

Г. А. Іващенко

к. е. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу,

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6581-0862>

АНАЛІЗ ВПЛИВУ КРИПТОВАЛЮТ НА РОЗВИТОК МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

H. Ivashchenko

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of

International Economic Relations and business security, Simon Kuznets Kharkiv

National University of Economics,

ANALYSIS OF THE IMPACT OF CRYPTOCURRENCIES ON THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

Вплив ринку криптовалют на міжнародні відносини є значним та багатограним, оскільки криптовалюти, такі як біткоїн, ефір та інші альткоїни, змінюють способи ведення економічних, фінансових та політичних взаємодій між країнами.

Аналіз впливу криптовалют на розвиток міжнародних економічних відносин свідчить про суттєву трансформацію глобальної фінансово-економічної системи, спричинену поширенням цифрових активів та технологій, що їх супроводжують. В основі цього впливу лежить децентралізована природа криптовалют, яка кидає виклик усталеним механізмам валютного регулювання, міждержавної фінансової взаємодії та функціонування традиційних інститутів економічного контролю. Зокрема, криптовалюти, такі як біткоїн, ефір та інші цифрові активи, функціонують незалежно від центральних банків і національних платіжних систем, що

суттєво ускладнює здійснення монетарної політики на державному рівні, особливо в умовах глобалізації фінансових потоків.

Одним із ключових наслідків цього процесу є зниження ефективності традиційних інструментів економічного впливу, таких як валютне регулювання, податковий контроль та міжнародні санкції. Країни, що перебувають під дією економічних санкцій, дедалі частіше звертаються до використання криптовалют як альтернативного каналу для здійснення зовнішньоекономічних операцій, що дозволяє частково нейтралізувати обмеження, накладені міжнародними організаціями або іншими державами. Така тенденція посилює асиметричність міжнародних економічних відносин, спричиняючи потребу в оновленні правових і регуляторних механізмів на глобальному рівні.

Разом із позитивними ефектами, розвиток криптовалют несе і низку загроз, пов'язаних із потенційним використанням цифрових активів для незаконної діяльності, зокрема фінансування тероризму, відмивання коштів або ухилення від оподаткування. Ці ризики створюють виклики для національних регуляторів і міжнародних організацій, які змушені адаптувати свої підходи до контролю за транснаціональними фінансовими потоками. У результаті актуалізується питання гармонізації міжнародного правового простору у сфері цифрових фінансів, що передбачає розробку єдиних стандартів, механізмів нагляду та обміну інформацією між інституціями.

The impact of the cryptocurrency market on international relations is significant and multifaceted, as cryptocurrencies such as Bitcoin, Ether and other altcoins change the ways in which economic, financial and political interactions between countries are conducted. An analysis of the impact of cryptocurrencies on the development of international economic relations indicates a significant transformation of the global financial and economic system caused by the spread of digital assets and the technologies that accompany them. At the heart of this impact is the decentralized nature of cryptocurrencies, which challenges the established mechanisms of currency regulation, interstate financial interaction and the functioning of traditional institutions of economic control. In particular, cryptocurrencies such as Bitcoin, Ether and other digital assets operate independently of central banks and national payment systems, which significantly complicates the implementation of monetary policy at the state level, especially in the context of the

globalization of financial flows. One of the key consequences of this process is a decrease in the effectiveness of traditional instruments of economic influence, such as currency regulation, tax control and international sanctions. Countries under economic sanctions are increasingly turning to cryptocurrencies as an alternative channel for conducting foreign economic transactions, which allows them to partially neutralize restrictions imposed by international organizations or other states. This trend increases the asymmetry of international economic relations, causing the need to update legal and regulatory mechanisms at the global level. In addition, cryptocurrencies affect the structure of the international financial infrastructure, opening up new opportunities for direct interaction between economic entities of different countries without the mediation of traditional financial institutions.

This reduces transaction costs, accelerates international settlements and promotes the development of financial technologies, while changing the role of banks, insurance companies and other institutions that have historically acted as intermediaries in international economic relations. In response to this challenge, many countries have begun research and implementation of central bank digital currencies (CBDCs), which allow states to maintain control over national financial flows while adapting to the new realities of the digital economy. Along with the positive effects, the development of cryptocurrencies also carries a number of threats related to the potential use of digital assets for illegal activities, in particular, terrorist financing, money laundering or tax evasion. These risks create challenges for national regulators and international organizations, which are forced to adapt their approaches to controlling transnational financial flows. As a result, the issue of harmonizing the international legal space in the field of digital finance is becoming more relevant, which involves the development of uniform standards, supervision mechanisms and information exchange between institutions.

Ключові слова: ризик, криптовалюти, світовий ринок, країни, міжнародні економічні відносини, блокчейн-технологія, країни, ризики.

Keywords: risk, cryptocurrency, world market, countries, international economic relations, blockchain technology, countries, risks.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах криптовалюти посідають значне місце у світовій економіці, виконуючи функції не лише

інвестиційного активу, а й засобу здійснення міжнародних фінансових операцій. Використання технології блокчейн, що забезпечує децентралізований характер та прозорість транзакцій, спричинило трансформацію традиційних механізмів ведення бізнесу, а також форматів взаємодії між державами, міжнародними організаціями та фінансовими інституціями. Цифрові валюти створюють можливості для проведення транскордонних розрахунків без участі посередників, що знижує транзакційні витрати та підвищує швидкість фінансових процесів. Водночас це формує нові перспективи розвитку глобальних фінансових систем, але супроводжується низкою викликів для національних валют, економічної політики та загальної фінансової стабільності.

Вплив криптовалют на міжнародні відносини проявляється у зміні характеру фінансових трансакцій, зменшенні ролі традиційних фінансових інституцій та національних валют, можливості обходу міжнародних санкцій, а також у потенційних загрозах для глобальної економічної безпеки. У цьому контексті держави, що перебувають під дією економічних санкцій або мають обмежений доступ до міжнародних фінансових ринків, дедалі активніше розглядають криптовалюту як альтернативний інструмент подолання зовнішніх обмежень.

Результатами аналізу впливу криптовалют на розвиток міжнародних економічних відносин має бути дослідження того, яким чином криптовалюти впливають на сучасні міжнародні економічні відносини, а також оцінити, які можливості і загрози вони створюють для країн, міжнародних організацій та фінансових інституцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Криптовалюти посідають вагоме місце у сучасній фінансовій системі, виступаючи у ролі цифрових активів, що слугують альтернативою традиційним валютам і платіжним інструментам. Їхня основа – блокчейн-технологія, яка гарантує безпеку, прозорість і децентралізований характер транзакцій, відкриваючи нові перспективи для розвитку фінансових сервісів, контрактних відносин та цифрових застосунків. Окрім біржової торгівлі, криптовалюти застосовуються для міжнародних грошових переказів, залучення фінансування для

інноваційних проєктів, а також створення нових форм цифрових активів. Відтак, дослідження процесів становлення та функціонування глобального ринку криптовалют, а також його впливу на динаміку міжнародних економічних відносин, набуває особливої наукової та практичної значущості.

Більшість наукових досліджень, присвячених проблематиці криптовалют, акцентують увагу переважно на особливостях блокчейн-технології та аналізі біткоїна як провідної криптовалюти. Такі праці зазвичай мають обмежений предметний фокус і розглядають лише окремі складові функціонування ринку цифрових активів. Серед дослідників, які зробили внесок у вивчення цієї тематики, варто відзначити М. Абрамовича, Д. Алена, Б. Бернанке, А. Глибовця, А. Грінспена, Дж. Діббела, Дж. Елліота, Д. Єрмака, Г. Карчеву, Т. Кім, Т. Ковальчука, В. Кравчука, В. Лук'янова, Д. Науменка, Дж. Потса, О. Сльозка, Я. Суровицького, М. Швайка та Р. Шульца.

Виключно значущими та водночас частково дискусійними залишаються питання, що стосуються аналізу впливу криптовалют на розвиток міжнародних економічних відносин.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою написання наукової статті виступає розроблення теоретико-методичних основ та надання практичних рекомендацій щодо аналізу впливу криптовалют на розвиток міжнародних економічних відносин.

Об'єктом дослідження є глобальний ринок криптовалют.

Предметом дослідження виступає методичне забезпечення розвитку міжнародного ринку криптовалют.

Викладання основного матеріалу дослідження. У науковій праці Є. Галушко та О. Пакон досліджують криптовалюти та операції з ними, звертаючи увагу на поняття «криптовалюта», описуючи розвиток електронних грошей, аналізуючи їхнє поширення в нашій країні [9]. Дані автори також висвітлюють переваги подальшого розвитку ринку криптовалют, зокрема криптовалюти Bitcoin, визначаючи, що перспективи використання криптовалют можуть бути неоднозначними.

Альтернативним визначенням сутності криптовалюти, яке доцільно проаналізувати є те, що наведено нижче. Криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, для захисту якої використовується криптографія [7]. Криптовалюта – це цифровий або віртуальний актив, який використовує криптографію для забезпечення безпечних фінансових транзакцій та контролю створення нових одиниць [6]. Сутність криптовалют полягає в таких ознаках, як: децентралізація, швидкість обігу та безпека операцій.

Основними аспектами сутності криптовалют можна визначити такі: децентралізація; анонімність; безпека; глобальний доступ; блокчейн технологія.

Принцип децентралізації проявляється в тому, що криптовалюти не контролюються централізованими установами, такими як уряди або комерційні банки. Формування та використання криптовалют базується на технології блокчейн, яка дозволяє реєструвати та підтверджувати транзакції шляхом спільної роботи мережі користувачів. У більшості випадків власник криптовалюти може залишатися анонімним. Транзакції проводяться за допомогою криптографії, що робить їх практично неможливими до відстеження без спеціального дозволу.

Криптовалюти використовують механізми шифрування для забезпечення безпеки та конфіденційності транзакцій.

Основа більшості криптовалют – це технологія блокчейн, яка забезпечує надійність та безпеку транзакцій шляхом децентралізованого реєстрування та підтвердження.

Хоча криптовалюти мають численні переваги, вони також мають певні виклики та ризики, такі як висока волатильність цін, можливості для зловживання, регуляторні обмеження.

Переваги та недоліки у використанні криптовалют надано на рис. 1.

Рис. 1. Переваги та недоліки у використанні криптовалют

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [1; 4; 9].

Для інвесторів волатильність може бути як можливістю, так і ризиком. Вона може створювати можливості для заробітку на коливаннях цін, але також може призводити до великих втрат [2]. Фінансові інструменти, такі як опціони та ф'ючерси, часто використовуються для управління ризиком волатильності.

Завдяки технології блокчейн історія всіх здійснених транзакцій з криптовалютою зберігається на всіх комп'ютерах, які приймають участь у системі [10]. Кожен блок містить записи про транзакції, які посилаються на попередні блоки за допомогою хешів, утворюючи ланцюжок блоків.

Криптовалюти можна класифікувати за різними критеріями, такими як технологічні особливості, цільове призначення та технічні характеристики. Основними видами криптовалют є такі: Біткойн (Bitcoin); Ефір (Ethereum); Ріпл (Ripple); Лайткойн (Litecoin); Кардано (Cardano); Полка Дот (Polkadot) (рис. 2).

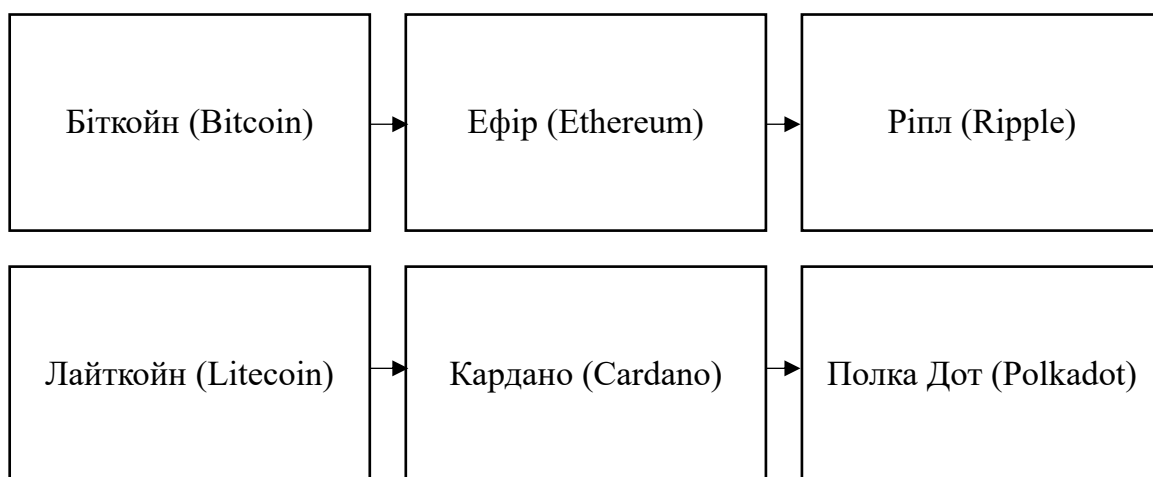

Рис. 2. Основні види криптовалюти

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [1; 6; 7].

Вартість криптовалюти визначається попитом і пропозицією на провідних торгових платформах цифрової валюти [7].

Ринки криптовалют в деяких країнах не регулюються центральними банками й урядами, в деяких – регулюються частково. Хоча найвідомішою криптовалютою є Bitcoin, до найбільших криптовалют за ринковою капіталізацією, зокрема, відносяться Ethereum, BNB, Litecoin, XRP, Dogecoin [8].

Існує перелік факторів, які можуть впливати на ціни криптовалюти, наприклад, поточні настрої ринку, суттєві події на ринку, важливі оголошення і зміни у підходах регуляторних органів [9].

На розвиток ринку криптовалют впливає багато різноманітних факторів. Основними з них є такі: регулювання ринку; технологічні нововведення; популярність та прийняття; геополітичні події; внутрішні та технічні проблеми; глобальні економічні та фінансові фактори; медіа та суспільне сприйняття.

Дії регуляторів і законодавців щодо криптовалют можуть значно впливати на їх прийняття і використання. Запровадження обмежень або заборон може призвести до великого падіння цін, тоді як сприяння розвитку може збільшити інтерес і підтримку [4].

Поява нових технологій або покращень в криптовалютах або їх платформах може впливати на їхню ціну та прийняття. Наприклад, впровадження масштабованості або покращення приватності може позитивно відобразитися на ринку. Зростання популярності криптовалют серед користувачів і бізнесів може призвести до збільшення попиту і, відповідно, підвищення цін. Події, які збільшують свідомість та довіру до криптовалют, також можуть впливати на їхні ціни [4].

Події на світовій політичній арені, такі як політичні кризи, війни, санкції тощо, можуть впливати на довіру до традиційних валют і спонукати людей шукати альтернативні засоби збереження вартості, такі як криптовалюти [9].

Проблеми безпеки, витоки даних, технічні недоліки або конфлікти в співтовариствах розробників можуть призвести до великих коливань цін та довіри до певної криптовалюти.

Економічні показники, такі як інфляція, безробіття, процентні ставки, міжнародні торгові відносини, також можуть впливати на ринок криптовалют через їх вплив на загальну фінансову стабільність і інвестиційні стратегії [6]. Новини, статті, соціальні медіа і коментарі від впливових осіб можуть мати великий вплив на настрої і поведінку інвесторів щодо криптовалют [2].

Всі ці фактори взаємодіють між собою, формуючи складну динаміку ринку криптовалют.

Міжнародний ринок криптовалют має свої особливості порівняно з традиційними фінансовими ринками. Основними особливостями функціонування міжнародного ринку криптовалют є такі: глобальний доступ; цілодобова торгівля; висока волатильність; низькі бар'єри входу на ринок; відсутність централізованих установ; складність регулювання даного ринку; велике різноманіття криптовалют.

Криптовалюти можуть використовуватись без обмежень щодо місця проживання або географічного розташування. Це дозволяє інвесторам з усього світу взаємодіяти на одному ринку [3]. Криптовалютні ринки працюють цілодобово, 7 днів на тиждень, без перерв на вихідні або святкові дні. Це

відрізняється від традиційних фінансових ринків, які мають певний графік роботи.

Компанія Microsoft, гігант у сфері комп'ютерних технологій, вже з 2014 року почала приймати оплату в біткоїнах. Хоча вона декілька разів змінювала своє ставлення до цифрової валюти, закриваючи свій цифровий магазин, проте сьогодні така можливість знову доступна.

Фіатні кошти – це термін, який використовується для опису традиційних валют, таких як долар США, євро, фунт стерлінгів тощо. Ці валюти випускаються та регулюються центральними банками країн і мають законну силу для розрахунків у відповідних країнах [5].

Вперше правовий статус криптовалют у німецькому законодавстві був визначений Федеральним управлінням фінансового нагляду Німеччини (BaFin) як фінансовий інструмент відповідно до розділу 1 Закону про банки Німеччини [6].

Законодавство Європейського Союзу суттєво вплинуло на формування законодавства Німеччини у сфері віртуальних активів, що викликало появу нових правових норм у цій країні. Досвід регулювання криптоактивів у Німеччині вважається позитивним і може слугувати прикладом для легітимізації цих активів в Україні. Цей досвід може бути корисним для удосконалення власного закону в Україні, спрямованого на регулювання відносин у цій сфері.

Ринок криптовалют в США є одним з найбільших і найважливіших у світі, але його функціонування відрізняється від багатьох інших країн через специфічність американського законодавства та регулювання [3].

У США існують декілька федеральних агентств, таких як Комісія з цінних паперів і бірж (SEC), Комісія з торгових ф'ючерсів і товарів (CFTC), і Фінансова служба з моніторингу кримінальної діяльності (FinCEN), які мають відповідальність за регулювання різних аспектів ринку криптовалют.

В США криптовалюти та блокчейн-проекти широко визнані та зацікавлені як урядовими органами, так і корпоративними структурами. Навіть

деякі державні установи, такі як місто Маямі, приймають біткоїни як оплату податків та інших послуг.

На сьогоднішній день Україна не має повного та чіткого законодавства, спеціально призначеного для регулювання ринку криптовалют. Ключовими аспектами нормативного регулювання криптовалютного ринку в Україні є такі: податкове регулювання; антибланкінгові та анти-моніторингові норми; фінансовий моніторинг; боротьба з шахрайством; регулювання ICO [8].

Фактори нормативного регулювання криптовалютного ринку в Україні наведено на рис. 3.

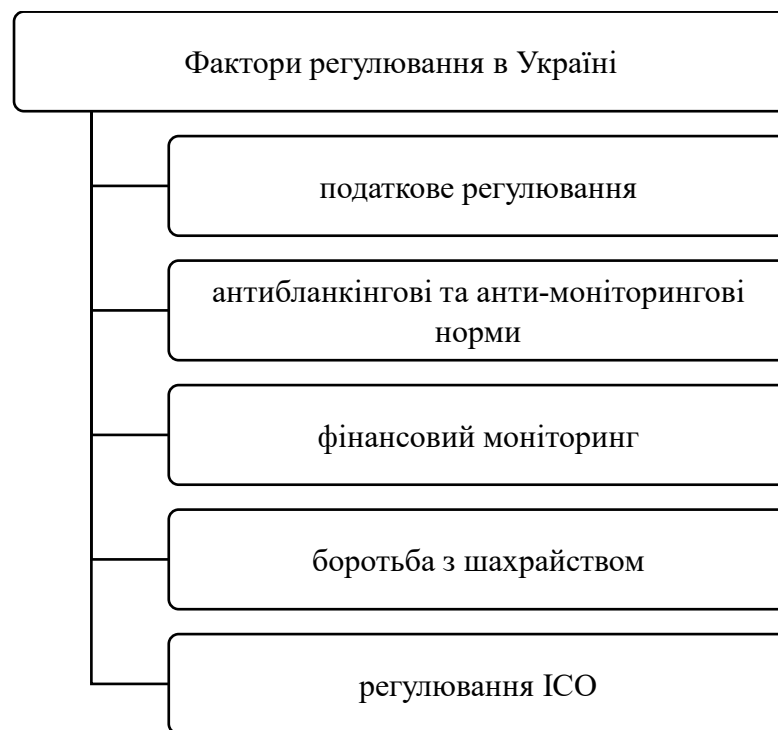

Рис. 3. Фактори нормативного регулювання криптовалютного ринку в Україні

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [4; 6; 7].

Україна виконує міжнародні стандарти щодо протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, що може вплинути на регулювання криптовалютних обмінників та платіжних систем, які працюють з криптовалютами [8].

Україна впроваджує систему фінансового моніторингу, яка може охоплювати операції з криптовалютами, з метою виявлення та запобігання незаконним фінансовим діям [8].

Уряд України та правоохоронні органи активно працюють над запобіганням шахрайству, яке може бути пов'язаним з криптовалютами, шляхом затвердження відповідного законодавства та виявлення та покарання винних осіб. Уряд України розглядає можливість впровадження нормативного регулювання для ICO (Initial Coin Offering), яке стосуватиметься емісії та обігу tokenів, що використовуються для збору коштів на блокчейн-проекти.

Нормативне регулювання ринку криптовалют в світі варіюється в залежності від країни та регіону. Оскільки криптовалюти вважаються новим і новаторським феноменом, багато країн стикаються з викликами щодо створення адекватного та ефективного законодавства, яке б захищало інвесторів та споживачів, а також боролось зі зловживаннями та злочинністю.

Деякі країни, такі як Німеччина та Швейцарія, прийняли більш лояльний підхід до криптовалют, створивши сприятливе середовище для їх розвитку. Інші, як, наприклад, Франція та Велика Британія, вживають більш обережний підхід, спробуючи забезпечити дотримання регуляторних стандартів.

У Німеччині фінансове регулювання покладено на Бундесанстант фюр Фінанцдієнстлейстунген (BaFin). BaFin відповідає за нагляд за фінансовими ринками, включаючи регулювання криптовалют.

Криптовалюти в Німеччині вважаються законними і визнаються як «приватні гроші». Згідно з законодавством, криптовалюти не є законним засобом платежу, але можуть бути використані як засіб обміну.

У Німеччині криптовалюти оподатковуються як інші майнові активи. Це означає, що при продажу криптовалют зазвичай застосовується податок на капіталовибуток [7]. Ініціативи з збору коштів через видачу tokenів (ICO) також підлягають регулюванню в Німеччині.

Франція впроваджує заходи для боротьби з використанням криптовалют для відмивання грошей та фінансування тероризму, узгоджуючи свої законодавчі акти з міжнародними стандартами [1]. Франція впроваджує заходи

для боротьби з використанням криптовалют для відмивання грошей та фінансування тероризму, узгоджуючи свої законодавчі акти з міжнародними стандартами.

Розмежування країн за ступенем регулювання використання криптовалют наведено на рис. 4.

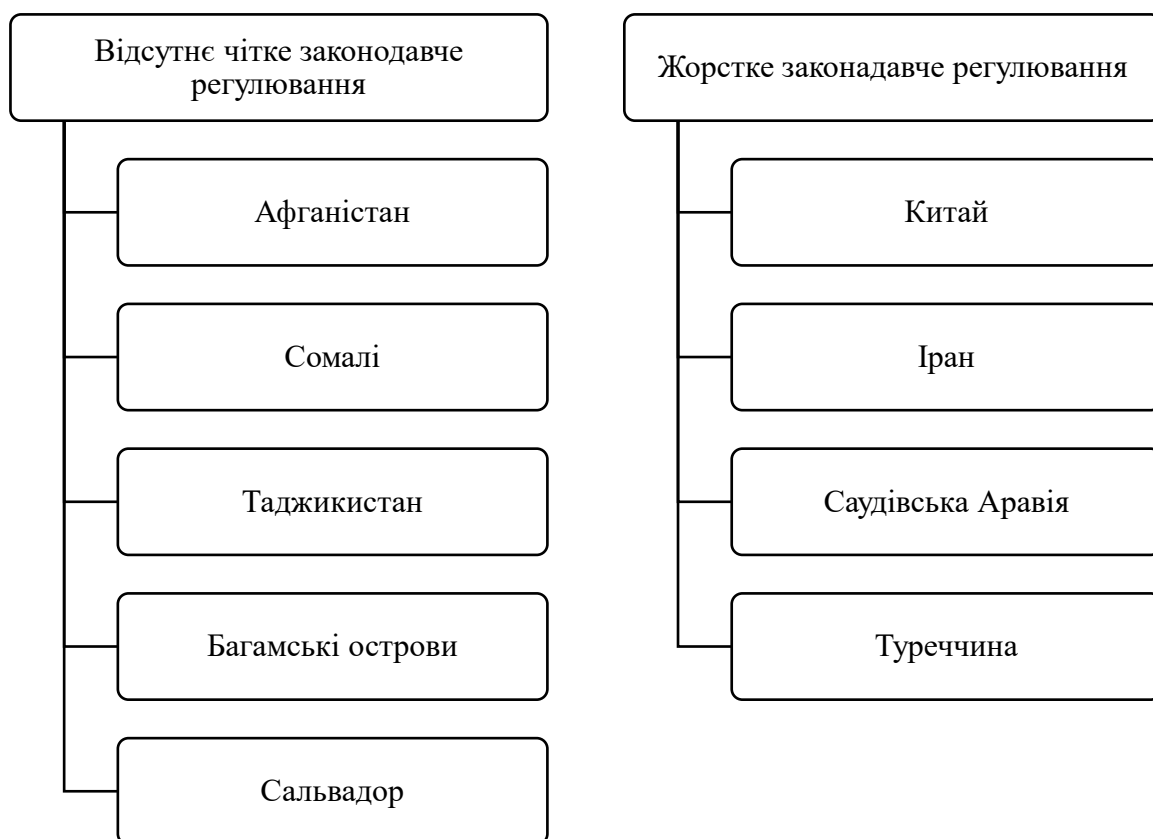

Рис. 4. Розмежування країн за ступенем регулювання використання криптовалют

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [4; 7;9].

На сьогоднішній день криптовалюти регулюються практично в усіх країнах світу хоча рівень регулювання може значно відрізнятися від країни до країни. Однак є кілька країн, де регулювання криптовалют або є дуже обмеженим, або його зовсім немає.

У Афганістані криптовалюти не мають чіткого законодавчого регулювання [2]. У Сомалі також відсутнє офіційне регулювання криптовалют. В Таджикистані також поки що немає чіткого регулювання криптовалют.

Хоча Багамські острови де-факто використовують криптовалюти, законодавство про них там не регулюється [4].

Це ще одна країна, де криптовалюти не мають чіткого законодавчого регулювання – це Сальвадор [5]. Хоча в Сальвадорі було прийнято законодавство, що робить біткоїн законним засобом платежу, його регулювання ще не вичерпалося і продовжує розвиватися.

В деяких країнах криптовалюти можуть існувати в «сірій зоні», коли вони не офіційно заборонені, але також і не мають чіткого законодавчого статусу або регулювання.

Кілька країн відомі своїм дуже суворим регулюванням криптовалют, яке може включати в себе обмеження, заборони та високі вимоги до компаній, що працюють у сфері криптовалют.

Китай відомий своїм дуже суворим підходом до криптовалют. У 2017 році китайські власті заборонили ICO (випуск токенів) і закрили криптовалютні обмінники. В наступні роки було введено додаткові обмеження, такі як блокування доступу до криптовалютних платіжних систем та обмеження діяльності майнінгових ферм.

У Ірані криптовалюти регулюються дуже суворо через введення державної криптовалютної системи та заборону використання деяких іноземних криптовалют. У Саудівській Аравії криптовалюти підлягають регулюванню, включаючи заборону на їх використання в банківських операціях та запровадження високих вимог до криптовалютних компаній [29].

Туреччина прийняла рішення заборонити використання криптовалют як засобу платежу в торгівлі та послугах.

Ці країни відомі своїм суворим ставленням до криптовалют і часто вживають заходів для обмеження їх використання та регулювання діяльності компаній у цьому секторі бізнесу.

Динаміка розвитку використання блокчейн-технологій на протязі 2015-2023 рр. представлена в табл. 1.

Таблиця 1. Динаміка розвитку використання блокчейн-технологій на протязі 2015-2023 рр.

На початок року	Кількість блоків у блокчейн	Щорічний приріст, %
2015	278200	29,56
2016	337025	21,14
2017	391316	16,11
2018	446188	14,02
2019	502116	12,53
2020	556607	10,85
2021	610864	9,75
2022	664061	8,71
2023	716770	7,94

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [4; 7;9].

На сучасному етапі можна відстежити рівень стрімкого зростання міжнародного ринку криптовалют протягом останнього десятиліття.

Різновидів криптовалют багато, більшість із них відносно невеликі та не відіграють провідної ролі в цій частині фінансового ринку. Так, за рейтингом ринкової капіталізації криптовалют, найчастіше згадують Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), Tether (USDT), XRP та інші [2].

Ethereum використовується для розробки децентралізованих програм (DApps) та для виконання умовних контрактів. Такі фактори, як запуск нових DApps або партнерства з великими компаніями, можуть впливати на попит на Ethereum та його ціну.

Ethereum постійно розвивається, і оновлення протоколу, такі як Ethereum 2.0, можуть мати великий вплив на його ціну [4]. Ці оновлення можуть впливати на швидкість транзакцій, масштабованість та інші технічні аспекти мережі.

Рішення урядів країн та регуляторів щодо криптовалют можуть впливати на їхню ціну [7]. Наприклад, прийняття законів, які сприяють обмеженню

використання криптовалют, може вплинути на їхню ціну. Ринок криптовалют відомий своєю волатильністю, і це може призвести до раптових змін ціни Ethereum через низку факторів, включаючи новини, маніпуляції та інші чинники.

У той же час менш популярні та відомі криптовалюти, такі, як, наприклад, Dogecoin (DOGE), також суттєво зросли в ціні 2022 року та мають подальшу тенденцію до зростання у 2026 році [3].

Криптовалюта Ripple (XRP) відрізняється від інших криптовалют, таких як Bitcoin чи Ethereum, за своєю спрямованістю.

Ripple не тільки криптовалюта, а й технологічна платіжна система, яка дозволяє проводити міжнародні грошові перекази миттєво та з мінімальними комісіями за допомогою технології блокчейн.

У мережі Ripple XRP використовується як швидкий та ефективний механізм для конвертації різних валют. Це означає, що інвестор може легко перетворювати одну валюту в іншу за допомогою XRP як посередника.

Ripple співпрацює з багатьма банками та фінансовими установами по всьому світу. Це дозволяє їм використовувати технологію Ripple для здійснення швидких та надійних міжнародних платежів. У зв'язку зі своєю спрямованістю на фінансові послуги та великим обсягом партнерств з банками, Ripple часто опиняється під наглядом регуляторів. Це може впливати на його регулювання та прийняття на ринку.

Частина криптографічної спільноти критикує Ripple за його рівень централізації, оскільки мережа контролюється компанією Ripple Labs. Однак, західні регулятори часто бачать це як перевагу у відношенні до відповідності з фінансовими стандартами.

Рейтинг криптовалют на міжнародному ринку за ринковою капіталізацією надано в табл. 2.

Таблиця 2. Рейтинг криптовалют на міжнародному ринку за ринковою капіталізацією

Криптовалюта	Ринкова капіталізація	Місце на ринку
--------------	-----------------------	----------------

	(в млрд. доларів)	
Bitcoin (BTC)	800	1
Ethereum (ETH)	400	2
Binance Coin	80	3
Ripple (XRP)	40	4
Cardano (ADA)	30	5

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [4; 6; 7].

Ethereum відомий своєю можливістю створювати та виконувати смарт-контракти, що є програмним кодом, який автоматизує виконання угод на блокчейні. Це відкриває безліч можливостей для створення різноманітних децентралізованих додатків (DApps), від фінансових послуг до голосувань та багато іншого.

Ринок криптовалют має вагомий і багатогранний вплив на міжнародні відносини, оскільки цифрові валюти, зокрема біткоїн, ефір та інші альткоїни, трансформують традиційні підходи до економічної, фінансової та політичної взаємодії між державами. Одним із ключових аспектів є вплив на фінансову стабільність та монетарну політику, оскільки криптовалюти функціонують поза межами національних юрисдикцій і не підлягають прямому контролю з боку центральних банків, що може знижувати ефективність традиційних інструментів грошово-кредитного регулювання.

Регуляторні підходи до криптовалют значно відрізняються між країнами: деякі держави, наприклад, Китай, забороняють їх використання, тоді як інші, наприклад, Швейцарія, формують сприятливе середовище для розвитку блокчейн-технологій.

У контексті економічних санкцій криптовалюти відкривають можливості для їх обходу, що особливо актуально для країн, які перебувають під міжнародними обмеженнями, таких як Іран. Анонімність транзакцій, притаманна більшості криптовалют, також викликає занепокоєння, оскільки, з одного боку, вона сприяє захисту приватності, а з іншого – створює ризики використання в незаконних фінансових операціях. З огляду на розвиток нової фінансової інфраструктури, криптовалюти кидають виклик ролі традиційних

фінансових інституцій, зокрема банків та міжнародних фінансових організацій, таких як МВФ чи Світовий банк. У відповідь на це деякі країни почали розробку цифрових валют центральних банків (CBDC), аби зберегти контроль над грошовими потоками та забезпечити конкурентоспроможність на глобальному фінансовому ринку; прикладом є Китай із цифровим юанем.

Криптовалюти стимулюють формування нових векторів міжнародної конкуренції, зокрема у сфері технологічного розвитку, регуляторної політики та інвестиційної привабливості. Держави, які створюють сприятливе нормативно-правове середовище для розвитку блокчейн-технологій та криптовалютного бізнесу, можуть стати центрами тяжіння для глобального капіталу та інноваційних підприємств. У цьому контексті виникає новий тип "економічної дипломатії", орієнтований не лише на класичні форми співпраці, а й на технологічне партнерство, стандартизацію цифрових ринків та координацію зусиль у сфері кібербезпеки.

Політичний вимір впливу криптовалют проявляється у зміні характеру міждержавних відносин, оскільки держави, які підтримують розвиток криптоіндустрії, можуть залучати інвестиції та позиціонувати себе як центри інноваційних технологій. Водночас, формування технічної дипломатії на основі спільного розвитку блокчейн-рішень відкриває нові можливості для міжнародної співпраці. На соціокультурному рівні поширення ідеології децентралізації сприяє переосмисленню ролі держави у регулюванні економічних процесів, що може мати як політичні, так і ідеологічні наслідки. Крім того, криптовалюти відкривають нові шляхи залучення інвестицій, що особливо важливо для країн, які прагнуть модернізувати свої економіки або диверсифікувати фінансові інструменти.

Разом із тим, негативні наслідки, пов'язані із використанням криптовалют, зокрема для фінансування терористичної діяльності, відмивання грошей та інших форм кіберзлочинності, вимагають посилення міжнародної співпраці у сфері безпеки. З огляду на це виникає потреба у формуванні єдиних міжнародних стандартів та нормативної бази, що забезпечить безпечне, прозоре та ефективне функціонування криптовалют на глобальному рівні.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Ринок криптовалют виступає як потужний чинник трансформації сучасних міжнародних економічних відносин, створюючи нові можливості для економічного розвитку, водночас породжуючи серйозні виклики, які потребують комплексного підходу з боку як національних урядів, так і міжнародних організацій.

Ринок криптовалют має великий потенціал для зміни міжнародних відносин, як в економічній, так і в політичній сфері. Він створює нові можливості для країн, але також породжує нові виклики та ризики. Важливо, щоб міжнародні організації та національні уряди співпрацювали для забезпечення безпечного і ефективного використання криптовалют на глобальному рівні.

Криптовалюти стали важливим чинником трансформації міжнародних економічних відносин, створюючи нові можливості для розвитку глобальної економіки, проте водночас посилюючи потребу в міжнародній координації, регулюванні та адаптації традиційних фінансових інструментів до нових умов цифрової епохи. Успішне використання потенціалу криптовалют у міжнародній економіці залежатиме від здатності держав та міжнародних організацій забезпечити баланс між інноваційністю та стабільністю, між свободою фінансової діяльності та її безпекою.

Література

1. Белінська Я. В. Феномен криптовалют: сутність, механізм виникнення, проблеми використання. Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування. 2018. Вип. 2. С. 11–20
2. Власників криптовалюти Bitcoin стало більше, ніж мешканців однієї з країн ЄС. Фінанси. URL: <https://news.finance.ua/ua/vlasnykiv-kryptovalyuty-bitcoin-stalo-bil-she-nizh-meshkanciv-odniyei-z-krain-yes>
3. Єлісєєва О.Є., Волошина О.В., Дідур С.В. Біткойн як елемент сучасної фінансової системи. Економіка та суспільство. 2018. № 18. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/103.pdf

4. Желюк Т., Бречко О. Використання криптовалюти на ринку платежів: нові можливості для національних економік. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2016. № 3. С. 50–60.

5. Криптовалюта. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Криптовалюта>

6. Лизунова О. М. Сутність криптовалюти та її прорив в економіці. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. № 8. С. 196–199.

7. Паньків М.П., Баран Р.Я. Сутність та основні поняття криптовалют / Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Актуальні проблеми глобалізованого світу», 19 жовтня 2023 року – Івано-Франківськ: НАІР, 2023. С. 133-136.

8. Про віртуальні активи : Закон України від 07 вересня 2021 року № 2074-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-2>

9. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку / Є. О. Галушка, О. Д. Пакон // Молодий вчений. 2017. № 4. С. 634-638. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4_149

References

1. Belinska, Ya. V. (2018), “The phenomenon of cryptocurrency: essence, mechanism of emergence, problems of use”, *Ekonomichnyi visnyk. Seriia: Finansy, oblik, opodatkuvannia*, vol. 2, pp. 11–20.

2. “There are more Bitcoin owners than residents of one of the EU countries”. *Finansy*, [Online], available at: <https://news.finance.ua/ua/vlasnykiv-kryptovalyuty-bitcoin-stalo-bil-she-nizh-meshkanciv-odniyei-z-krain-yes>. (Accessed 28 September 2025).

3. Yelisieieva, O. Ye., Voloshyna, O. V. and Didur, S. V. (2018), “Bitcoin as an element of the modern financial system”, *Ekonomika ta suspilstvo*, [Online], vol. 18, available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/103.pdf (Accessed 22 September 2025).

4. Zheliuk, T. and Brechko, O. (2016), “The use of cryptocurrency in the payment market: new opportunities for national economies”, *Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, vol. 3, pp. 50–60.

5. Wikipedia (n.d.), “Cryptocurrency”, [Online], available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Криптовалюта> (Accessed 19 September 2025).

6. Lyzunova, O. M. (2017), “The essence of cryptocurrency and its breakthrough in the economy”, *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, vol. 8, pp. 196–199.

7. Pankiv, M. P. and Baran, R. Ya. (2023), “The essence and basic concepts of cryptocurrencies”, in Proceedings of the Scientific-Practical Conference “Current Problems of the Globalized World”, Ivano-Frankivsk: NAIR, Ukraine, pp. 133–136.

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine “On Virtual Assets”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20> (Accessed 16 September 2025).

9. Halushka, Ye. O. and Pakon, O. D. (2017), “The essence of cryptocurrencies and prospects for their development”, *Molodyi vchenyi*, [Online], vol. 4, pp. 634–638, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_4_149 (Accessed 25 September 2025).